

SÖNDAGEN 24 juni

S:T JOHANNES DÖPARENS FÖDELSE, högtid

Den helige evangelisten Johannes skriver (Joh 1:6) om sin namne, den helige JOHANNES DÖPAREN, vars födelses högtid firas idag:

Det kom en man som var sänd av Gud, hans namn var Johannes. Han kom som ett vittne för att vittna om ljuset, så att alla skulle komma till tro genom honom.

Mäktig och orubblig står denne Johannes där framför oss: profeten i öknen med det helt unika uppdraget att omedelbart bereda vägen för Frälsaren. Om honom sa Jesus: ”Sannerligen, ingen av kvinna född har trätt fram som är större än Johannes” (Matt 11:11). Vad säger du, Jesus? Är han större än Abraham, viktigare än Mose? Betyder han mer än Elia, David, Salomon? Svaret är ja. De tillhörde alla det förflutna, förväntningens tid, längtans tid, och det gör Johannes också, men han är därtill den som får SE hoppet uppfyllas och introducera den som alla väntade på: Messias, Guds Son, Guds lamm. *Det var denna räddning som profeterna sökte och forskade efter när de profeterade om den nåd som ni skulle få*, skriver Petrus i denna dags andra läsning (1 Pet 1:10). Gränsen mellan Gamla och Nya testamentet suddas ut i Johannes person. Tillsammans med *Ordet* överskrider han den.

Döparens far, prästen Sakarias, får veta av ärkeängeln Gabriel att Johannes ska födas, som vi hör i dagens evangelium (Luk 1:5-7). Men han tvekar inför budskapet och blir stum (Luk 1:20). Först när Johannes föds, får han tillbaka rösten (Luk 1:64), kan välsigna igen och prisar Gud med den hymn som vi ännu ber varenda morgon i kyrkans dagliga bön *laudes*: Sakarias lovsång (Luk 1:68-79). Stumheten ger mening: Gamla testamentet har i och med Sakarias inget mer att säga. Hans son är hans nya röst, ja, Guds nya röst som Gud en gång använde profeten Jeremias röst: *Jag lägger mina ord i din mun* (Jer 1:4 – i denna dags första läsning). Den vuxne Johannes säger om sig själv: *Jag är en röst som ropar i öknen: Gör vägen rak för Herren som profeten Jesaja har sagt* (Joh 1:23). I Döparen talar alltså Guds ande.

Har någon – bortsett från Jungfru Maria – haft en viktigare uppgift? Så förunderligt nära och sammanvävd han är med Jesus, så trogen sitt uppdrag från Gud! Inte sig själv utan Jesus vill han framhäva: *Han ska bli större och jag bli mindre* säger denne profet om Jesus (Joh 3:30). Så passande att dagarna nu blir kortare och kortare tills vi når den mörka midvintern, tiden för *Jesu* födelse, då dagarna börjar växa igen – så elegant genomtänkt vårt kyrkoår är! Må detta starka helgon bistå oss, så att vi orädda och raka vågar ropa upp och bana vägen för Jesus var vi än står. Vi som lever i Jesu efterföljd, är ju lika viktiga, ja ännu viktigare än Döparen, för Jesus sa ju också: *Ingen av kvinna född är större än Johannes, men den minste i Guds rike är större än han* (Luk. 7:28). Ditt vardagliga liv som kristen har avgörande betydelse. Det är stort och värdefullt i Guds ögon!

Kyrkans bön denna dag:

Allsmäktige Gud, du sände den helige Johannes döparen att gå före Herren Kristus och bereda ett folk åt honom. Skänk oss din Andes nåd och glädje, och styr våra fötter in på fredens och frälsningens väg.

Särskilda läsningar i vigiliemässan: Jer 1:4-10; 1 Pet 1:8-12 samt Luk 1:5-17. Läsningar på själva högtidsdagen Jes 49:1-6, Apg 13:16, 22-26 samt Luk 1:57-66, 80.

TOLFTE SÖNDAGEN "UNDER ÅRET"

ÅRGÅNG B

Första läsningen: **Job 38:1, 8-11** (*Här skall dina stolta vågor hejdas*)

Den gode Job satt där på marken, sjuk, utblottad och psykiskt nedbruten. Han förstod inte varför Gud hade låtit så stora vågor, så stort lidande, skölja över honom. Till slut insåg han att allt vilar i Guds mäktiga hand. Tålmodigt accepterade han sitt Getsemane. Så blev han, så blir vi, en **Kristusbild**. Gud ingriper nog i rättan tid.

Andra läsningen: **2 Kor 5:14b-17** (*Det gamla är förbi, något nytt har kommit*)

Jesus insomnade på korset för att resa sig igen vid uppståndelsen, liksom han sov i lärjungarnas båt och vaknade för att stilla stormen (evangeliet nedan). Jesus gav allt för oss. Hur mycket det än blåser upp, vad andra än säger om oss, så finns det i Kristi efterföljd inget alternativ till *osjälviskhet*: vi lever för honom och för varandra.

Evangelium: **Mark 4:35-41** (*Vem är han? Till och med vinden och sjön lyder honom*)

Vi får räkna med att evangelisterna på sina skrivbord hade högar med anteckningar om märkliga under som Jesus hade gjort (jfr Joh 21:25). De valde tydligen ut sådana berättelser som också hade ett särskilt *andligt, symboliskt djup*. Sekulariseringen och förföljelserna som pågår i vår tid avbildas i dagens evangelium. Den riskfyllda kvällsfärden över sjön som Jesus och lärjungarna ger sig ut i är en bild av en lokalkyrkas farliga liv på resan till det eviga livet ("andra sidan"). De är inte ensamma, ty trosfränder i andra båtar (lokalkyrkor) seglar vid deras sida (jfr Ps 107:23) och även de räddas väl av Jesus i denna scen – eller går de under? Jesus sover med huvudet på dynan (vi märker ett ögonvittne där!). Jesus är trygg (jfr Ps 4:9; Ords 3:24-26). Han påminner om profeten Jona (Jon 1:4-6), *men här finns något som är förmer än Jona* (Matt 12:41; Luk 11:32): Jesus är identisk med Gud, han som *råder över det trotsiga havet och tvingar dess mäktiga vågor till ro* (Ps 89:10; jfr 74:13f; 114:3; Syr 24:3,6). Det är en insikt som närmast tränger sig på lärjungarna.

Vi kan råka ut för lägen där vi inte längre kan bemästra det som sker kring oss. Vi förstår inte vad som händer. Vi vill skrika i ångest men känner att ingen hjälp finns. Kaoset växer och sköljer över oss från olika håll – det enda vi kan tänka är att snart så drunknar vi. Jesus är som en orörlig figur som han ligger där och inte svarar när vi ropar – är han död eller levande? *Vakna! Varför sover du, Herre (Ps 44:24)*. Men fram till den stunden då Gud befriar oss gäller det att ta det lugnt och inte förlora fattningen. Vi kan under långa tider få stå ut i tålamod, dag för dag, utan att se Gud ingripa. Utåt får vi då kämpa för livet, för att hålla båten flytande, men inåt be den salige *Charles de Foucaulds* tillitsfulla bön: *Fader, jag överlämnar mig åt dig, gör med mig vad du vill. Vad du än gör med mig tackar jag dig. Jag är redo till allt, jag är med på allt. Må bara din vilja ske med mig och med allt du skapat.*

MÅNDAGEN I 12 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **2 Kung 17:5-8, 13-15a, 18** (*Inget annat blev kvar än Judas stam ensam*)

Dagens läsning skrevs i djup förtvivlan. Nordriket Israel, som år 926 f.Kr. bröt med sydriket Juda (och därmed Davids ätt) förföll till avgudadyrkan och lyssnade inte till Guds profeter Elia, Elisha, Amos och Hosea. Det nya assyriska imperiet i norr började dominera regionen. Israels sista kung Hosea (731-722 f.Kr.) konspirerade förgäves med Egypten mot dem. År 722/721 krossades nordriket av assyrierna efter tre års belägring av huvudstaden Samaria. Folket fördes bort och försvann ur historien.

Evangelium: **Matt 7:1-5** (*Ta först bort bjälken ur ditt eget öga*)

Vad vet du egentligen om din medmänniska – du som knappt ens förstår dig själv! Föreställ dig att ni två står där som brottslingar inför er domare. Han väljer att inte döma er utan ger er ett val: ni får var för sig avgöra vilken dom den andra ska ha. När ni har bestämt er får ni dock själva ta emot domen som ni gav varandra. Så ställer Gud oss mot väggen. Här lämnas ingen plats åt självrättsfärdighet. Inför en så vis Gud kapitulerar man, tappar lusten att döma och inser att man bara kan döma sig själv. Din nästa är en nödlidande människa som behöver din barmhärtighet! Det här påminner om fallet då den vise kung Salomo löste konflikten mellan två kvinnor, som både sa att ett nyfött barn var deras (1 Kung 3:16-28). Han lät den av de två vinna tvistemålet som var redo avstå från att få rätt om det kunde rädda barnets liv.

Att se bjälken i det egna ögat handlar om att övervinna hjärtats blindhet, det här med att vi kroniskt *letar fel* på dem som vi ogillar. Bilden illustrerar vilka groteska förvrängningar av oss själva och andra vi är kapabla till. Så långt jag är från Guds milda blick som kan älska fram det vackra i varje ansikte! Hur får jag ut min bjälke? Inte med våld. Jag måste inse och ångra mina projektioner. Bjälken ska gråtas ut.

Vi ska inte döma någon, men *den broderliga tillrättavisningen* kan vara nödvändig inom kyrkan. Den utgår från objektivt konstaterbara synder (inte personliga antipatier) och kan i yttersta fall ta form av exkommunikation (jfr Matt 18:15-18).

Människor ser till det yttre, men Herren ser till hjärtat (1 Sam 16:7).

TISDAGEN I 12 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **2 Kung 19:9b-11, 14-21, 31-35s, 36** (*Jag skall beskydda denna stad för min tjänare Davids skull*)

Nordriket Israel utraderades (assimilerades) av Assyrien år 722/721 f.Kr. Samma öde hotar nu, 20 år senare, sydriktet Juda. Jerusalem belägras men vägrar ge upp. Kung Hiskija var väl förberedd: en hemlig 500 meter lång tunnel försåg staden med vatten (2 Kung 20:20; 2 Krön 32:30; Syr 48:17). Den har återfunnits av arkeologer och i dag kan turister gå genom den, försedda med lampor och regnstövlar. Märkena efter Hiskijas arbetares hackor syns överallt i väggen. Men staden räddades inte av tunneln utan av Gud (v. 35). Den grekiska historikern Herodotos (400-talet f.Kr.) skrev om en *epidemi* i assyriernas läger. Jerusalem, och därmed judendomen, var frälst. Assyriska källor bekräftar att belägringen avbröts men anger inga skäl. Man förstår!

Evangelium: **Matt 7:6, 12-14** (*Gör för människorna det ni vill att de skall göra för er*)

Dagens tre meningar ur Bergspredikan står där var för sig utan att hänga ihop. Man måste inte försöka få ihop dem med varandra (Bergspredikan är en samling olika Jesusord som Matteus har sammanställt till en helhet). V. 6 varnar oss för att pressa människor att dela vår fromhet, när de inte är redo för det. Det skulle vara som att räkka hostian åt en hund. Det är fel (men inte hundens fel). Ett helt annat läge har vi när en människa inser att hon längtar efter Guds nåd men känner sig ovärdig ("hund" betyder i Bibeln oftast "syndig, oren"). En sådan "hund" kan ändå få "smulor från barnens bord" som kvinnan i Matt 15:27. V. 12 ger oss den gyllene regeln. Den möter vi i många kulturer som praktisk rättvisepincip. Hos Jesus står den under *kärlekens förtecken*: "Var nådig, du behöver ju själv nåd!" V. 13-14 ger oss en skrämmande sanning som rimmar illa med optimistiska predikningar om att alla blir frälsta. En smal väg och en trång port missar man lätt. Du kanske ska leta länge. Men det kan också bli så att vägen hittar dig. T.ex. när du inser din hjälplöshet. Den heliga *Thérèse av Lisieux* gick sin "lilla väg" av förtröstan och kärlek. Denna himmelsväg var inte en krävande trappa uppåt utan *nådens hiss*. Den smalaste vägen är *ödmjukheten*!

Hoppas på Herren, Israel, nu och för evigt (Ps 131:3).

ONSDAGEN I 12 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **2 Kung 22:8-13; 23:1-3** (*Allt folket trädde in i förbundet*)

På 620-talet f. Kr. hittades "Lagboken" under renoveringen av templet (= Femte Moseboken?). Lagen lästes upp och folket ingick åter förbundet med Gud. Kungen Josia ivrade för Gud och hans tempel. Endast i Jerusalem skulle man offra. I dag får människor i vuxen ålder upp ögonen för Bibeln – en bok som fallit i glömska.

Evangelium: **Matt 7:15-20** (*På deras frukt skall ni känna igen träden*)

En sekt som vill värva oss med hatparoller nappar vi nog inte på. Men en till synes mild och god kristen grupp som brinner av "nya profetior" kan lätt kittla vår nyfikenhet och få oss i sitt grepp. Falska profeter (självutnämnda andliga experter, sektledare, korrupta präster ...) är farligast när de bemästrar den fula konsten att *se ut som får*, d.v.s. som Jesu sanna lärjungar. Med ett uppriktigt och vinnande ansikte övertygar de oss om att de vill oss väl (förfärande exempel är övergrepp från prästers sida). Hur ska vi skilja ut de skadliga herdarna? Det är inte lätt, men varje växt bär alltid någon frukt vi kan analysera. Vargtassar lämnar andra spår än lammens klövar! I vargens spår hittar man benrester och blod (konflikter och tyranni). *Bergpredikans anda* och *botens anda* saknas alltid bland vargar. I en sekt börjar allt så bra. Tills man drabbas av *baksidan*: blir skyldig företaget bakom sekten stora belopp eller inte klarar att ta sig ur deras tankekontroll utan olidliga skuld känslor. Man är oändligt långt från **Guds barns härliga frihet**, som Paulus skriver att Gud vill ge åt oss (Rom 8:21). Det är en känd sak att övertron alltid försöker ställa sig nära den sanna tron. Heresin växer på den sanna trons träd, men som svamp. Dess förkunnare tar till spektakulära effekter som ska imponera – men se upp: inte allt som sägs med Bibeln i hand är från Gud! En tråkig predikant som säger sanningen är bättre än den färgrike retorikern som rör massornas hjärtan men som serverar en dryck med små, omärkliga doser av gift. Men aldrig får vi glömma att i Kristi hus kan alla förändras. Även en varg kan bli ett lamm.

Jag skall själv valla mina får och låta dem komma till ro, säger Herren Gud (Hes 34:15).
--

TORSDAGEN I 12 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **2 Kung 24:8-17** (*Jojakim och de mäktiga i landet fördes till Babel*)

Den fromme kung Josias efterföljare körde den lilla resten av Davidsriket, Juda, ut över avgrunden. *Joahas*, Josias son, avföll från tron. Gud lät farao Neko II föra bort honom till Egypten. Neko insatte Joahas son Eljakim och ändrade hans namn till *Jojakim*. Han tvingades bli vasall åt den nya stormakten i öster, Babylon, men gjorde snart uppror. När han dog tog hans 18-åriga son *Jojakim* (el. *Jekonja*) över. Babyloniernas kung Nebukadnessar erövrade Jerusalem år 597 f.Kr. och plundrade Salomos tempel. Stadens bildade eller rika invånare, inklusive kungen själv och profeten *Hesekiel*, fördes till

Babylon. *Sidkia* (597-586 f.Kr.), Jojakins farbror, gjordes till kung. Snart gjorde även han uppror (se läsningen i morgon).

Evangelium: **Matt 7:21-29** (*Ett hus byggdes på berggrund, ett annat på sand*)

V. 21-23 modifierar det som sades i evangeliet igår om att de falska herdarna avslöjas av sina gärningar. Det stämmer inte i alla fall. Det finns de som utåt kan framvisa imponerande meritlistor: stora lovprisningsmöten och liturgiska insatser ("Herre, Herre"! V. 21), äkta profetior, kraftfulla exorcismer och mirakel i Jesu namn. Ändå kommer Jesus att bryskt visa bort dem: *Jag har aldrig känt er!* (v. 23). Bläddra fram till kapitel 25:41-45 så får du se vilka de är: de som saknade medkänsla och inte gav konkret hjälp åt nödlidande och utsatta. Jesus lider under sådana medhjälpare. Givetvis kan de förlåtas om de omvänder sig i tid (som den gode rövaren på korset, Luk 23:42) men deras synd är särskilt vidrig: de *var satta att representera Jesus* men förvaltade hans skatter och nådemedel i en helt annan anda.

I v. 24-27 talar byggarbetaren Jesus av egen erfarenhet (att vara "snickare", Mark 6:3, kunde inkludera husbygge). All vår verksamhet som inte tar med andemeningen i Jesu bud saknar bestående värde inför Gud. Framtida stormar och prövningar river ner den. "Klippan" i v. 25 syftar inte direkt på katolska kyrkan eller den kristna bekännelsen (som Matt 16:18), utan på ett liv där man *gör* Jesu bud.

Stöd den förtryckte. För den faderlöses talan, skaffa änkan rätt (Jes 1:17).
--

FREDAGEN 29 juni

DE HELIGA APOSTLARNAS PETRUS OCH PAULUS, högtid

Denna dag är så viktig att det är en obligatorisk mässdag för alla katoliker, som på en söndag. I många länder är det en stor folkfest med musik och upptåg. Petrus och Paulus är kristendomens viktigaste pelare, på deras axlar vilar budskapet, nästan allt i Nya testamentet bygger på deras förkunnelse. De två väldiga basilikorna i Rom som är byggda över deras gravar besöks av oräkneliga pilgrimer året om. Petrus avbildas alltid med nycklar i handen. Jesus hade ju tillförsäkrad honom "nycklarna till himmelriket" (Matt 16:19). Paulus avbildas med ett svärd, d.v.s. trons svärd, hans starka ord som klart och tydligt spred Jesu budskap till folkslag ut över jorden.

Kyrkohistorikern Eusebios från 300-talets början berättar om den vansinniga vågen av förföljelser på 60-talet under kejsaren Nero, som även drog med sig de heliga Petrus och Paulus:

På detta sätt drevs alltså Nero som Guds främste bekämpare till att mörda apostlarna. Det berättas att Paulus blev halshuggen och Petrus korsfäst i Rom på Neros tid. Petrus

och Paulus namn som bevarats in i vår tid på gravplatserna i Rom bekräftar berättelsen. Det gör också en kyrkans man vid namn Gaius, som levde då Sefyrinus var biskop av Rom (d.v.s. åren 198-218)... Om de ställen där apostlarnas heliga stoft lades sade han: Jag kan visa apostlarnas segertecken (gravmonument). Om du går till Vatikanen eller Ostiavägen finner du segertecknen över dem som grundat denna kyrka.

(Eusebios, *Kyrkohistoria*, II:25, 5-7, Artos förlag).

Det gravmonument över Petrus som Gaius nämner byggdes ca år 165 och kan ses i utgrävningarna under högaltaret i *Peterskyrkan* i Rom. Sarkofagen (från 400-talet) med Paulus jordiska rester visas idag under högaltaret i *Pauluskyrkan utanför murarna* vid gamla Ostiavägen.

Hur beskriver man kortfattat dessa två giganter? Här ett försök:

Fiskaren Simon Petrus – kyrkans ”Klippa” (*Kefas* på arameiska) – var urkyrkans oomstridde ledare, insatt, som sagt, av Kristus själv med de oerhörda fullmakter som än idag hör till påvedömet och biskoparna i gemenskap kring påven (se Matt 16:18-19; jfr 18:18; Joh 21:15 ff;). Han var från början Jesu förtrogne och oskiljaktige ledsagare och vi möter honom överallt i Nya testamentet som apostlarnas huvud och talesman. Till honom och apostlarna kring honom skulle man vända sig om man ville vara säker på att ha rätt lära (Gal 1:18; 2:2). Petrus för ordet på pingstdagen (Apg 2:14). Med honom kunde kyrkan ta de stora stegen framåt (välkommandet av icke-judar Apg 8:14 f; kap. 10:1-11:18, ätandet av kött som Moses lag förbjöd, Apg 10:9-16; 11:5-10, undanröjandet av hinder för kyrkans utbredande bland hednafolken, Apg 15:7 ff). Tillsammans med Jakob (den äldre) och Johannes tillhörde Petrus den allra närmaste kretsen kring Jesus och får vara vittne till särskilda händelser som uppväckandet av den lilla flickan i Mark 5:37/Luk 8:51, förklaringen på berget (Mark 2:9 ff), Jesu ångest i Getsemane (Matt 26:37; Mark 14:33). Minnet av hans förnekelse av Jesus i översteprästens gård, och hans tårar över detta, har bevarats i evangelierna (se t.ex. Mark 14:66 ff). Det visar oss en mänsklig och mjuk sida av ”Klippan”, en tröst för alla som är medvetna om sina synder och brister. Den uppståndne Jesus valde att bekräfta Svikaren i sitt ämbete – Jesu tillit till Petrus var oförändrad (Joh 21:15-17).

Petrus valde att flytta till Rom och leda kyrkan från imperiets huvudstad. Det passar med hans universelle herdeansvar. Med hans ankomst fick romarkyrkan en särställning. Petrus liv och hans martyrium där bekräftas av fornkyrkans röster: Första Clemensbrevet 5-6 (se *De apostoliska fäderna* och Eusebios *Kyrkohistoria* II 14:6; 25:5 – båda böckerna är utgivna på svenska av Artos förlag). Han reste dit på kejsaren Claudius tid, säger Eusebios, d.v.s. mellan år 41-54, och förde som ”Guds härförare den dyrbara skatten, det andliga ljuset, från östern till västern”. När skedde det? Efter hans ”försvinnande” i Apg 12:17 (ca år 42) eller efter apostelkonciliet i Jerusalem (ca år 49; Apg kap. 15)? Att Petrusämbetet inte bara var avsett att försvinna med apostelns död utan skulle bestå tillsammans med kyrkans sändning ”tills tidens slut” (Matt 28:18-20) är självklart. Jesus

drar inte bort klippan under sin kyrka! Vad han bygger står fast (jfr Matt 7:24). Det märktes efter Petrus död i den romerska kyrkans anspråk på att leda hela kyrkan. Detta möttes inte av motsvarande anspråk från annat håll. Den broderliga men bestämda ton som Roms tredje biskop efter Petrus, Clemens, tillrättavisar korinthierna med (Första Clemensbrevet) vittnar om Petrus efterföljares auktoritet. Ignatios av Antiokia omtalar ca år 110 romarkyrkan som ”den kyrka som presiderar över kärleksgemenskapen” (Ignatios brev till romarna, inledningsorden). Biskop Ireneus av Lyon skriver ca år 180 i sin bok *Mot heresierna* (III 3:2-3) att alla kyrkor måste överensstämna med den romerska kyrkan på grund av dess företräde, ty i den har alltid den apostoliska tron bevarats. De tidiga kyrkofädernas ord betyder inte att det särskilda Petrusämbetet som Jesus instiftade har utövats eller uppfattats precis som idag, men förankringen i Matt 16:18-19 och *den apostoliska successionen* kan följas från fornkyrkan tills nu (se *Katolska kyrkans katekes*, nr. 77; 553; 815; 833; 860-862; 880-885; 891-892; 1576).

Petrus martyrium (jfr Joh 21:18-19) beskrivs på ett rörande sätt i de apokryfiska *Petrusakterna* från 100-talet (avsnitt 35; se *Apokryfer till Nya testamentet*, Proprius förlag). När förföljelserna tog vid tipsades den åldrande aposteln av en kvinna vid namn Xantippa om faran och övertalades att lämna Rom:

(Petrus) lämnade ensam staden och sade: ”Ingen av er skall gå med mig, utan jag skall gå ensam förklädd”. Men när han gick ut ur stadsporten fick han se Herren komma in i Rom. Och när han såg honom sade han: ”Herre, vart går du?” Och Herren sade till honom: ”Jag går in i Rom för att bli korsfäst”. Petrus sade till honom: ”Herre, skall du korsfästas en gång till?” Han svarade honom: ”Ja, Petrus, jag skall korsfästas en gång till”. Då besinnade sig Petrus och såg Herren fara upp till himmelen. Och han återvände till Rom...”

”Herre, vart går du?” – *Quo vadis, Domine?* – är namnet på det kapell vid den antika Via Appia där Petrus möte med Herren (en dröm?) ska ha ägt rum. Petrus korsfästes med huvudet neråt (ett upp-och-nervänt kors) och det lär ha skett på den hästkapplöpningsbana som då låg under det som nu är platsen framför Peterskyrkan – i mitten, där nu den stora obeliskens står: Vatikanen.

Om Paulus

Paulus har sett ganska vanlig ut där i trafiken, till fots bland beridna soldater, handelskaravaner och hästvagnar längs de romerska huvudvägarna. Kringvandrande judiska skriftlärda på starka ben, skäggiga, med sina få tillhörigheter på ryggen (verktyg, sovmatta, skriftrullar) fanns det gott om: var tionde person i romarriket var jude – litet fler än muslimerna i dagens Sverige.

Hur såg Paulus – eller Saulus som han först kallades – ut? ”Liten till växten, flintskallig, med krumma ben, men med god hållning, sammanväxta ögonbryn, en något krokig näsa, full av nåd. Ibland såg han ut som en människa, ibland hade han en ängels ansikte” – om

man ska tro de omstridda s.k. ”Paulusakterna” från 100-talet (se ”Paulus och Tekla” i ovan nämnda *Apokryferna till Nya testamentet*, Proprius förlag). Själv kallar han sig för ”detta ofullgångna foster” (1 Kor 15:8) – kanske ett öknamn som syftade på utseendet.

Paulus föräldrar var med stor sannolikhet *frigivna slavar*. Om en slavägare hade *romerskt medborgarskap* övergick detta nämligen automatiskt till hans slavar om de frigavs (Paulus föräldrar kan ha ägts av en soldat). Den lovande pojken skickades till studier i Jerusalem under en känd lärare, Gamaliel (Apg 22:3), sonson till den berömde Hillel; förmodligen densamme som i Apg 5:34. En karriär som fariseisk laglärare, kanske kringresande ”apostel” (= ombud med fullmakt) åt judiska Stora rådet, låg nära (Gamaliels egen son Simeon, som Paulus bör ha känt, blev senare ledare för fariseerna och stupade i judarnas uppror mot Rom 66-70). För sin försörjning lärde Paulus sig tältmakaryrket (gjorde tältdukar, sadlar, filter, kanske kläder och hattar, mest av skinn och hår från getter). Såg han på när Jesus framträdde? Vi vet inte. Han var ogift, vilket var ovanligt (ung änkling? jfr 1 Kor 7:8). Saulus verkar tillhöra ”De frigivnas” synagoga i Jerusalem dit andra från hans land Kilikien brukade komma (Apg 6:9). Han uppnår stort inflytande och är pådrivande i domarna mot medlemmar av Jesus-”sekten” (Apg 8:3; 22:4-5; 26:10-11). Han hade en viktig roll vid stenandet av diakonen Stefanos (Apg kap 6-7) och bad att få polisiära fullmakter att arrestera kristna så långt borta som i Damaskus (Apg 9:1-2).

Paulus blev – enligt egna ord – ”en hädare och hänsynslös förföljare” (1 Tim 1:13; jfr Gal 1:13-14). Men inom varje fanatiker finns det en liten Tvivlare. Något inom karriärkometen satte stopp. Den unge skriftlärde från de frigivna slavarnas familj kan inte ha gillat att släpa män, kvinnor och barn i bojar ur sina hem och se dem dö under en hagelstorm av stenar. Mötet med Stefanos som likt Jesus ber för sina bödlar (!) har gjort intryck. Förr eller senare har frågorna hunnit ifatt honom: stämmer den bild av Jesus som odlas i översteprästens korridorer? Där finns det maktintriger och pengabegär, men hos kyrkans folk härskar from enkelhet och solidaritet. Vem är det sanna Israel? Paulus på väg till Damaskus var en mogen frukt som Gud bara behövde nudda vid för att den skulle trilla ner. Vid sitt fall kan han ha slagit bakhuvudet och blivit tillfälligt blind. Gud gav honom ett mörker i vilket han kunde börja urskilja Jesu milda röst (jfr 2 Kor 4:6). Framme i Damaskus tas han emot av Jesustroende som vågar lita på honom. Men den omtumlande händelsen måste smältas – mycket måste tänkas igenom (inte minst allt han lärt sig!). Paulus drar sig undan till ”Arabien”, kanske under ett par års tid, och återvänder sedan till Damaskus. Där är ”förrädaren” dock efterlyst och måste fly. Rymlingen firas om natten ner från stadsmuren i en korg, antagligen en stinkande fiskkorg (jfr 2 Kor 11:32-33; Apg 9:23) – en scen som alltid är med i barnbiblar. Han uppsöker Petrus i Jerusalem (Gal 1:18) och är hos honom i två veckor. Kontakten förmedlades av Barnabas (Apg 9:27). Den var farlig för alla tre.

Den högt bildade fariseens avhopp var en stor prestigeförlust för Stora rådet i Jerusalem. För kyrkan var Paulus ett trumfkort som snart sattes i användning. Paulus kallas av vännen Barnabas till den blomstrande församlingen i Antiokia i Syrien (romarrikets tredje

största stad, där folk nu kallar de Jesus-troende för ”kristna”). Där blir han kateket. Längst bak i de flesta biblar finns en karta med ”Aposteln Paulus tre resor”. Den behövs när man följer aposteln längs sidorna i Apostlagärningarna. Med breven i andra handen kan man ofta läsa hans egen version av många av händelserna i Apostlagärningarna.

Fjorton år efter Paulus omvändelse (alltså ca år 49), läser vi om hur Paulus och Barnabas vägrar att lyda några kristna från Judeen som kräver att de nyss omvända hedningarna ska omskäras efter mosaiskt bruk. Det leder till *det första konciliet i Jerusalem*, där frågan om hedningarnas lagförpliktelser när de upptas i Gudsfolket ska prövas. I Galaterbrevet ger Paulus sin version av mötet (Gal kap. 2) som inte helt liknar Apostlagärningarnas (Apg kap. 15). Den högt bildade Paulus, med goda kontakter i höga romerska kretsar och ett skrämmande förflutet som kyrkoförföljare, kan ha varit svår att höra på för de pressade medlemmarna i urkyrkan. De har sin uppfattning klar: *Varför rör han upp sådan oro överallt? Vill han få oss alla dödade? Räcker det inte med dem han själv fick avrättade då han förföljde oss?* Petrus, Jakob och Johannes ger honom till slut handen, en darrande hand antagligen, som tecken på samhörighet (Gal 2:9).

Paulus förs – efter sin dramatiska och farofyllda karriär full av plågor, konflikter, ångest, nöd men även mirakel och framgångar – som resande ambassadör för evangeliet om Jesus Messias – som fånges till Rom ca år 60. Vad hände sedan? Roms tredje biskop efter Petrus, Clemens, skrev i sitt brev till korinthiserna, som är från 90-talet, att Paulus ”predikade i öster och väster och blev vida berömd för sin tro. Han lärde hela världen rättfärdighet, nådde västerns gräns och vittnade inför de mäktiga” (1 Clem 5:7, se *De apostoliska fäderna*, Artos förlag). Paulus nådde alltså Spanien, i enlighet med sina planer (Rom 15:24-28), ”västerns gräns” (jfr Apg 1:8). **Första och Andra Timotheosbrevet** samt **Titusbrevet** tyder på att han därefter gjorde en sorts inspektionsrunda i sina första missionsfält i öst (= 1 Tim 1:3; Tit 1:5; 3:12). Alltså bör Paulus först ha frikänts av kejsaren Nero (det var precis innan Nero blev vansinnig). Det är också 300-talshistorikern Eusebios åsikt. Han nämner en ny rättegång där Paulus led martyrdöden och begravdes. Det lär ha skett genom halshuggning och platsen var som ovan nämnts vägen västerut mot Ostia, där den respektingivande, bedövande vackra basilikan till hans ära nu står.

Dagens läsningar ger oss *snapshots* – glimtar – av känslostarka och avgörande stunder i de två apostlarnas liv, fönster genom vilka vi skymtar vad helighet är: *närhet* till Jesus, *trohet* trots vår synd och våra brister, *lyhördhet* för Guds vilja.

Särskilda läsningar denna dag:

Vigiliemässan kvällen innan: Apg 3:1-10; Gal 1:11-20 samt Joh 21:15-19.

Mässan på dagen: Apg 12:1-11; 2 Tim 4:6-8, 17-18 samt Matt 16:13-19

Kyrkans bön denna dag:

Gud, i helig glädje fylld med vörndnad firar vi apostlarna Petrus och Paulus högtid. Lär nu din kyrka att troget hålla fast vid deras undervisning, som förblir hennes grundval och fäste.

LÖRDAGEN I 12 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Klag 2:2, 10-14, 18-19** (*Dotter Sion, ropa högt till Herren*)

Katastrofen är här. Riket Juda och Davids dynasti har gått under. Herrens stad med Salomos gamla tempel ligger öde. Året är 587/586 f.Kr. och allt hopp verkar vara ute. Nu kan Gud inte äras med offer längre. Gudsfolket uppfyllde inte förbundet och får nu bära konsekvenserna av sina villovägar. Kyrkan låter oss i dag läsa ur Klagovisorna som skrevs mitt under kaoset. Bilderna av nöden bland de överlevande är skakande.

Evangelium: **Matt 8:5-17** (*Många skall komma från öster och väster och ligga till bords med Abraham och Isak och Jakob*)

"Tjänaren" i v. 6 kan också översättas med "pojken" (sonen). Rör det sig om ett barn som officeraren har med en slavinna då är det samma sak. Orden i v. 11 är viktiga: det räcker inte att vara född in i Guds folk för att få en plats i himlen (jfr Matt 3:9). Att de räddade ska komma till Riket från alla håll utanför Heliga landet beskrevs redan i Gamla testamentet (Ps 107:3; Jes 2:2-5; 49:12; 59:19; jfr Joh 10:16).

Jesus berömmar officerarens tro (v. 10). Vilken sorts tro var det? Inte bara ett löst hopp om att mirakelmannen skulle hindra förlusten av en värdefull slav. Den främmande militären vet om sina egna fel och brister, han har en djup vörndnad för Jesus, en stark tillit till hans andliga makt och vilja att bota. Den nåd Gud vill skänka sådana hedningar väcker bitter vrede hos alla som trodde sig ha "arvsrätt" till Guds rike (v. 11-12). Petrus svärmor, de sjuka och besatta botas utan att bekänna någon tro, märkligt nog. Evangelisten ser det så att Jesus "lyfter av" deras plågor och tar deras synder på sig, korset skymtar redan (observera den tydliga symbolikheten mellan synd och sjukdom, jfr Matt 9:5-6; 12-13). Så visar sig Jesus som den Gudstjänaren som profeten Jesaja hade förutsett skulle komma (v. 17 = Jes 53:4-5).

Dina sår skall genast läkas. Din rättfärdighet skall gå framför dig (Jes 58:8).